

Hus med guldkant – som i sagornas värld

De har blivit allt fler, husen som får en fasad i mässing eller något annat material som glimmar som guld. Tomas Lauri ser ett postmodernistiskt drag återvända.

DET VAR FÖR NÅGRA år sedan de första indikationerna kom om mässingens intåg i arkitekturen.

Men kanske ska man inte börja där, utan med ädlare vara, guld. Det blanka, gula, varma och exklusiva som mässingen imiterar. Man kunde se hur flirten med guld tog fart i inredningarna för tio år sedan, främst bland kända luxuösa varumärken. Guld har alltid varit en del av bland andra Versaces och Louis Vuittons uttryck, men plötsligt var det viktigt att det letade sig ut i butikerna och inte bara stannade som en accessoar. Här hemma var Claesson Koivisto Rune bland de första att haka på trenden. Guldspeglarna på Operakällaren i Stockholm från 2005 är signifikativa.

GLIMRET HAR TILL SIST nått fram till husens fasader. I Cobes och Transforms utbyggnad av ett kulturhus i Köpenhamn används guldfärgad sträckmetall. ECDDM har ritat ett guldfärgat social-housing projekt i Lyon. När det nyligen tävlades om ett rockmuseum i Roskilde var guld en självklar referens för nästan alla finalister. Anders Wilhelmsons förslag till nytt kulturhus i Landskrona är täckt med ett guldfärgat glas.

Det är också mässing lite varstans. Carmen Izquierdos domkyrkoforum i Lund är ett exempel, likaså Sven-Harrys konstmuseum av Wingårdhs i Stockholm. I London har Make ritat ett liknande flerbostadshus i mässing som är nominerat till årets kopparpris.

DET FINNS MÅNGA FLER, inte minst byggnader där det guldskimrande är en detaljfiness, som en tonhöjning. Valerio Olgiatis National Park Centre i Zernez är ett tydligt exempel, Caruso St Johns Nottingham Contemporary ett annat.

Arkitektvärlden har börjat glimra. Frågan är varför just nu? Varför dyker behovet upp på bred front i en samtid där det unika och egensinniga värderas högt? För knappast är det viljan att vara lik något annat som styr. Snarare är det något väldigt specifikt man har velat komma åt.

ATT GULD HAR BLIVIT en självklar internationell referens går inte att undvika.

Det är en möjlighet att markera ett gemensamt språk. Guld är en lockelse som förenar de flesta. En allmänmänsklig föreställning av rikedom, framgång och lycka i de flesta kulturer.

Samtidigt kan man inte bortse från att

» DET VI SER ÄR NÅGOT NYTT SOM UTBRETT FENOMEN. LITE BLING-BLING HAR BLIVIT ACCEPTABELT

allt som glimmar inte är guld. Mycket av haussen hänger samman med hur guldskimret har omvärderats i inredningarna.

TOM DIXON HAR mer än någon annan stakat ut en väg bort från det pråliga och exklusiva. Han gör det genom att skapa en brygga mellan brons, koppar och mässing. Han kopplar det skimrande till hantverk.

Att producera produkter som liknar guld är inte ett mål för honom. När han gör en klotlampa i plast, som uppenbarligen är guldfärgad, är den ingen guldimitation, utan en bronsimitation. När han gör en lampa i mönstrad och perforerad mässing är det viktigt att framhålla att det är en lampa i mässing, inget annat.

Mässing är till skillnad från guld praktiskt och tåligt. Det går att gjuta, fräsa, svarva, löda och svetsa. Det är inte delikat, fint och snobbigt.

MÄSSING ÄR FOLKETS GULD. Den koppling till hantverk som Tom Dixon gör är också en koppling till minnet. Till behovet av att knyta an till vår egen historia. Till att göra produkter som får människor att relatera över sitt sociala ursprung. Det kallas sedan länge allmänt för "fattigmansguld". Många pråliga prydnadssaker är gjorda i mässing. Ett kulturellt legitimt material är ett gångbart fasadmateriäl. Mångbottnat och samtidigt robust och pålitligt.

Även om man kan hitta en förebild i modern tid som Hans Scharouns gyllene bibliotek och filharmonik i Berlin från 1972 respektive 1963 är det inte särskilt vanligt med hus med guldskimrande fasader. Mer än i sagornas värld. Ingen har riktigt tänkt på det hittills som det finaste av alla fasadmateriäl. Det vi ser just nu är på sätt och vis något nytt, i alla fall som ett utbrett fenomen på många olika sorters byggnader. Ett "varför" har blivit ett "varför inte" lite bling-bling. Ett acceptabelt faktum. Ett sätt att dekorera.

Under hösten har det varit en omdiskuterad utställning om postmodernism på London V&A. Senast dekoration var avundsvärdt var när strömningen graserade som mest på 1980-talet. Guld och dess imitationer kan ses som ett tecken på att postmodernismen åter har tagits till nåder. Inte fullt ut, men som ett möjligt sätt att tänka, där vad som är yta och djup inte är självklart.

TOMAS LAURI

Kulturhus Nordvest i Köpenhamn av Cobe och Transform från 2011 där guldfärgad sträckmetall har använts i både fasad och interiör.

Foto Kåre Viemose

Tom Dixons lampa ur kollektionen Etch är sammansatt av mässingselement. De är perforerade med en industriell metod som bland annat används vid framställningen av kretskort.

Sven-Harrys konstmuseum i Vasaparken i Stockholm av Wingårdh Arkitektkontor med en fasad av den mässingsliknande plåten Nordic Royal. Invigs 8 december 2011.

Foto @ Sven-Harrys

Nottingham Contemporary av Caruso St John från 2009 med inslag av guldeloxerad aluminium i fasaden.

Foto Caruso St John Architects

